REVISORSGRUPP 3

DOKID:

ANK TILL NORRMALMS STADSDELSFÖRVALTNING
2006 -04- 21
Dnr

Till

Norrmalms stadsdelsnämnd

Revisorerna för Norrmalms stadsdelsnämnd har avslutat revisionen av nämndens verksamhet under år 2005. Kopia på den revisionsberättelse som överlämnas till kommunfullmäktige bifogas.

Revisorerna överlämnar och åberopar revisionskontorets årsrapport för Norrmalms stadsdelsnämnd.

Vi kan konstatera att Norrmalms stadsdelsnämnd redovisar ett förhållandevis stort budgetunderskott för år 2005 inom anslag 2, ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder. Nämnden uppmanas att ha beredskap för att kunna rymma kostnaderna för ekonomiskt bistånd inom fastställd budget för anslag 2 år 2006.

Revisorerna emotser ett yttrande över årsrapporten från nämnden senast 2006-06-30.

Stockholm den 31 mars 2006

På revisorernas vägnar

Gun Risberg
ordförande

Inger Korsgren
sekreterare

Kopia till
Stadsdelsdirektör Ylva Tengblad

Postadress
Stadshuset
105 35 STOCKHOLM

Besöksadress
Hantverkargatan 3 A, 1tr

Telefon
Vx 08-508 29 000

Telefax
08-508 29 399

Till kommunfullmäktige
i Stockholms stad

REVISIONSBERÄTTELSE

FÖR

NORRMALMS STADSDELSNÄMND ÅR 2005

Vi har granskat Norrmalms stadsdelsnämnds verksamhet under år 2005.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och stadens revisionsstadga.

Vi bifogar en redogörelse för resultatet av granskningen.

Vi tillstyrker att Norrmalms stadsdelsnämnd och dess ledamöter beviljas ansvarsfrihet.

Stockholm den 31 mars 2006

Gun Risberg

Bengt Akalla

Bror Lord

Jan Arbelund

Per-Göran Wikström

Norrmalms stadsdelsnämnd
Bilaga till revisionsberättelsen för år 2005

Det ekonomiska och verksamhetsmässiga resultatet är ej helt tillfredsställande

Nämnden har inom anslag 1 och 2 sammantaget ett förhållandevis stort överskott på 13,5 mnkr jämfört med årets budgetanslag före resultatöverföringar. Nämnden har dock inte kunnat hålla budgeten för anslag 2, ekonomiskt bistånd. Revisorerna vill göra nämnden uppmärksam på att stadens centrala regler inte medger att med ett överskott inom det ena anslaget täcka underskott inom det andra. Nämnden måste fortsätta sitt effektiviseringsarbete så att kostnaderna för ekonomiskt bistånd inryms inom fastställd budget för år 2006. Nämnden har i huvudsak uppfyllt sina generella åtaganden och den i verksamhetsplanen angivna verksamheten.

Styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten är tillräcklig

Nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten är i huvudsak tillfredsställande. Nämnden bör dock utveckla systemet för den interna kontrollen genom att fastställa ansvaret och organisationen för de löpande kontrollerna ute i verksamheten.

Bokslut och räkenskaper är rättvisande

Nämndens bokslut och räkenskaper är i huvudsak rättvisande. Nämnden bör dock utveckla kvaliteten i bokslutshandlingarna samt se till att det finns tillräckliga resurser och kompetens inom redovisningsfunktionen.

Rapportförteckning

Årsrapport 2005 för Norrmalms stadsdelsnämnd (Rapport nr 26 mars 2006)
Skolornas arbete för att motverka mobbning och andra former av kränkande behandling – sammanfattande bedömningar och slutsatser
(Rapport nr 12 november 2005)
Familjevården i Stockholm - en uppföljning (Rapport nr 14 november 2005)
Rättssäkerhet för personer med funktionshinder inom tre stadsdelsnämnder i Stockholm - Genomförande och dokumentation av insatsen kontaktperson och daglig verksamhet enligt LSS (Rapport nr 15 december 2005)
Stadens arbete med elever i behov av särskilt stöd inom grundskola – en uppföljning av tidigare granskning (Rapport nr 1 januari 2006)
Rutinerna för debitering av avgifter och uppsägning av plats inom barnomsorgen
(Rapport nr 8 mars 2006)
Hemtjänst för äldre - kvalitet och rättssäkerhet för den enskilde
(Rapport nr 10 mars 2006)

REVISIONSKONTORET

NR 26 mars 2006 DNR 3507/54-06

Årsrapport 2005
Norrmalms stadsdelsnämnd

Det ekonomiska och verksamhetsmässiga resultatet är ej helt tillfredsställande

Styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten är tillräcklig

Bokslut och räkenskaper är rättvisande

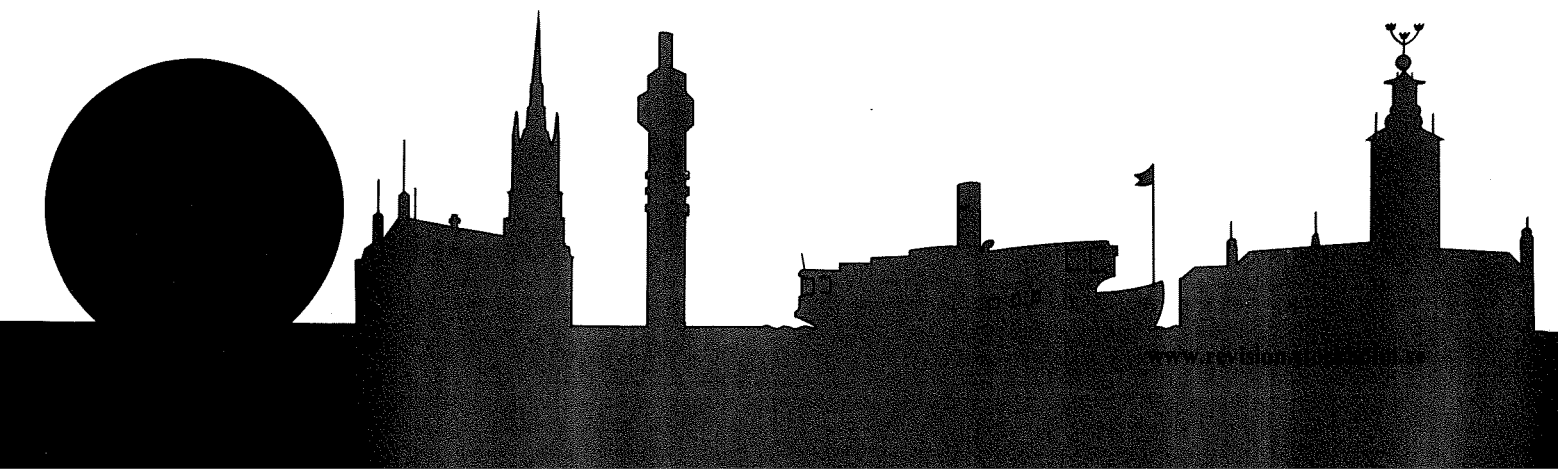

Stockholms stads revisionskontor är fackorganet för revision av stadens nämnder och styrelser med tillhörande förvaltningar. Kontoret biträder de förtroendevalda revisorerna som kommunfullmäktige utser för varje mandatperiod. Enligt särskilt beslut av fullmäktige biträder kontoret även de förtroendevalda bolagsrevisorerna i granskningen av stadens bolag.

Årligen upprättas del- och årsrapporter samt revisionsberättelser, där revisionens synpunkter på verksamheten i en nämnd eller styrelse sammanfattas.

Andra viktiga iakttagelser, arbetsresultat m m under löpande år dokumenteras i revisionsrapporter.

Ytterligare enstaka exemplar av denna rapport kan beställas från:

Stockholms stads revisionskontor
Stadshuset
105 35 STOCKHOLM
Internadress Hantverkargatan 3 A, 1 tr
Tel: 508 29 000 Fax 508 29 399

REVISORSGRUPP 3

Till

Norrmalms stadsdelsnämnd

Revisorerna för Norrmalms stadsdelsnämnd har avslutat revisionen av nämndens verksamhet under år 2005. Kopia på den revisionsberättelse som överlämnas till kommunfullmäktige bifogas.

Revisorerna överlämnar och åberopar revisionskontorets årsrapport för Norrmalms stadsdelsnämnd.

Vi kan konstatera att Norrmalms stadsdelsnämnd redovisar ett förhållandevis stort budgetunderskott för år 2005 inom anslag 2, ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder. Nämnden uppmanas att ha beredskap för att kunna rymma kostnaderna för ekonomiskt bistånd inom fastställd budget för anslag 2 år 2006.

Revisorerna emotser ett yttrande över årsrapporten från nämnden senast 2006-06-30.

Stockholm den 31 mars 2006

På revisorernas vägnar

Gun Risberg
ordförande

Inger Korsgren
sekreterare

Kopia till
Stadsdelsdirektör Ylva Tengblad

Postadress
Stadshuset

Besöksadress
Hantverkargatan 3 A, 1tr

Telefon
Vx 08-508 29 000

Telefax
08-508 29 399

Sammanfattning

Det ekonomiska och verksamhetsmässiga resultatet är ej helt tillfredsställande

Nämnden har inom anslag 1 och 2 sammantaget ett förhållandevis stort överskott på 13,5 mnkr jämfört med årets budgetanslag före resultatöverföringar. Nämnden har dock inte kunnat hålla budgeten för anslag 2, ekonomiskt bistånd. Revisionskontoret vill göra nämnden uppmärksam på att stadens centrala regler inte medger att med ett överskott inom det ena anslaget täcka underskott inom det andra. Nämnden måste fortsätta sitt effektiviseringsarbete så att kostnaderna för ekonomiskt bistånd inryms inom fastställd budget för år 2006. Nämnden har i huvudsak uppfyllt sina generella åtaganden och den i verksamhetsplanen angivna verksamheten.

Styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten är tillräcklig

Nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten är i huvudsak tillfredsställande. Nämnden bör dock utveckla systemet för den interna kontrollen genom att fastställa ansvaret och organisationen för de löpande kontrollerna ute i verksamheten.

Bokslut och räkenskaper är rättvisande

Nämndens bokslut och räkenskaper är i huvudsak rättvisande. Nämnden bör dock utveckla kvaliteten i bokslutshandlingarna samt se till att det finns tillräckliga resurser och kompetens inom redovisningsfunktionen.

Rapportförteckning

Årsrapport 2005 för Norrmalms stadsdelsnämnd (Rapport nr 26 mars 2006)
Skolornas arbete för att motverka mobbning och andra former av kränkande behandling – sammanfattande bedömningar och slutsatser (Rapport nr 12 november 2005)
Familjevården i Stockholm - en uppföljning (Rapport nr 14 november 2005)
Rättssäkerhet för personer med funktionshinder inom tre stadsdelsnämnder i Stockholm - Genomförande och dokumentation av insatsen kontaktperson och daglig verksamhet enligt LSS (Rapport nr 15 december 2005)
Stadens arbete med elever i behov av särskilt stöd inom grundskola – en uppföljning av tidigare granskning (Rapport nr 1 januari 2006)
Rutinerna för debitering av avgifter och uppsägning av plats inom barnomsorgen (Rapport nr 8 mars 2006)
Hemtjänst för äldre - kvalitet och rättssäkerhet för den enskilde (Rapport nr 10 mars 2006)

INNEHÅLL

Sid

1 Årets granskning **2**

2 Nämndens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat **2**
2.1 Ekonomiskt resultat 3
2.2 Verksamhetsmässigt utfall 4

3 Nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten **5**
3.1 Styrning och uppföljning av ekonomi och verksamhet 5
3.2 Verksamhetens kvalitet 7
3.3 Intern kontroll 8

4 Nämndens delårsbokslut, bokslut och räkenskaper **8**

5 Övriga revisionsrapporter **9**

Bilagor

Bilaga 1 Revisionens generella kriterier för granskning och bedömning
Bilaga 2 Revisionens projektrapporter under perioden april 2005 - mars 2006

1 Årets granskning

I denna *årsrapport* redovisas det samlade resultatet av revisionens granskning av Norrmalms stadsdelsnämnds verksamhet avseende år 2005.

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Nämndens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat
- Nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten
- Nämndens delårsbokslut, bokslut och räkenskaper

Revisionen genomförs i enlighet med kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt i enlighet med stadens revisionsreglemente och god revisionssed i kommunal verksamhet. Inriktningen och omfattningen fastställs av de förtroendevalda revisorerna i den årliga revisionsplanen. Revisionens generella kriterier för granskning och bedömningar redovisas i bilaga 1.

Revisionen har även följt upp nämndens åtgärder med anledning av tidigare revisionsrapporter. Uppföljningen redovisas under berört avsnitt i årsrapporten. Resultatet av uppföljningen har vägts in i den samlade bedömningen.

Revisorerna har besökt nämnden i november 2005. Vid besöket diskuterades aktuella frågor avseende nämndens verksamheter.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

2 Nämndens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat

I detta avsnitt inriktas granskningen på att bedöma om nämndens verksamhet har bedrivits enligt kommunfullmäktiges mål och direktiv, inom ramen för tilldelade anslag samt i den omfattning och med den inriktning och kvalitet som fastställts i nämndens verksamhetsplan för år 2005.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att Norrmalms stadsdelsnämnds ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat för året ej är helt tillfredsställande.

2.1 Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar följande budgetutfall år 2005.

(Underskott anges med - och överskott med +)

Mnkr	BOKSLUT 2005			2004
	Utfall	Budget-avvikelse	Avvikelse i %	Budget-avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader	1 266,5	-3,1	-0,2	-0,8
Intäkter	194,2	+24,7	+12.7	+14,7
Netto anslag 1	**1 072,3**	**+21,6**	**+2,0**	**+13,9**
Anslag för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder				
Kostnader	52,8	-7,2	-13,6	-10,3
Intäkter	6,8	-0,9	-13,2	-0,7
Netto anslag 2	**46,0**	**-8,1**	**-17,6**	**-11,0**
Årets resultat exkl. resultatfond	**1 118,3**	**+13,5**	**+1,2**	**+2,9**
Årets resultat inkl. resultatfond	**1 126,8**	**+5,0**	**+0,4**	**-2,8**

De största avvikelserna inom *anslag 1* redovisas inom verksamheterna förskola, skola, äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade. Överskottet på förskoleverksamheten har uppstått p g a lägre lokalkostnader samt ökade intäkter jämfört med budget. Även skolverksamhetens överskott beror på minskade lokalkostnader. Äldreomsorgens överskott beror på lägre kostnader än budgeterat för övertaliga samt flera resultatenheters positiva resultat. Inom omsorgen om funktionshindrade redovisas ett underskott för externa placeringar i gruppboenden.

Inom *anslag 2* redovisas huvuddelen av underskottet bero på att antalet personer med ekonomiskt bistånd ökat med 10,7 %.

Tabellen ovan visar att verksamheten inom anslag 1 och 2 sammantaget har ett förhållandevis stort överskott jämfört med årets budgetanslag före resultatöverföringar. Resultatet innebär även en förhållandevis stor förbättring jämfört med år 2004. Denna förbättring är i huvudsak en följd av att resultatenheterna har ökat sina överskott med ca 6 mnkr netto samt minskade lokalkostnader.

Som framgår av ovan har nämnden inte kunnat hålla budgeten för anslag 2, ekonomiskt bistånd. Revisionskontoret vill göra nämnden uppmärksam på att stadens centrala regler inte medger att med överskott i det ena anslaget täcka underskott i det andra. Nämnden måste fortsätta sitt effektiviseringsarbete så att kostnaderna för ekonomiskt bistånd inryms inom fastställd budget för år 2006.

Om hänsyn tas till resultatenheternas resultatöverföringar mellan åren redovisar nämnden ett överskott med totalt 5,0 mnkr. Anslag 1 redovisar då ett överskott med drygt 13 mnkr.

Resultatenheter

Nämndens resultatenheter redovisar följande överföringar av resultat i bokslutet för år 2005.

(underskott anges med -)

Verksamhet	Bokslut 2005	Överföring från 2004	Överföring till 2006
Förskolor	-0,7	3,7	2,8
Skolor	2,8	2,6	5,4
Äldreomsorg	8,6	-0,1	5,4
Fritidsenheten	0,5	0,2	0,2
Funktionshindrade (upphört som resultatenhet år 2005)	-	-1,1	-
Totalt	**11,2**	**5,3**	**13,8**

Enligt sammanställningen redovisar nämndens resultatenheter ett samlat överskott (netto) med 11,2 mnkr för år 2005. Sammanlagt kommer 13,8 mnkr att överföras till 2006.

Fyra resultatenheter inom förskoleverksamheten redovisar underskott medan tre enheter redovisar överskott. En resultatenhet som hade ett underskott år 2004 har ett litet underskott även år 2005 och kommer att avvecklas under år 2006.

Inom skolverksamheten kommer en resultatenhet som haft underskott i två år i rad att avvecklas under år 2006.

Inom äldreomsorgen har fyra av de sex resultatenheterna haft förhållandevis stora överskott år 2005 medan resterande två enheter har haft underskott.

2.2 Verksamhetsmässigt utfall

Måluppfyllelse

Nämndens inriktningsmål och generella åtaganden ansluter väl till kommunfullmäktiges budget, nämndens huvuduppgifter och de fem övergripande målen.

Revisionskontoret bedömer att nämnden under år 2005 i huvudsak har uppfyllt sina generella åtaganden och den i verksamhetsplanen angivna verksamheten. Inom äldreomsorgen har inte målet om att alla brukare ska ha aktuella beslut uppnåtts fullt ut.

Barnomsorgsgaranti
Nämnden har under året uppfyllt kravet på barnomsorgsgaranti. Samtliga barn har kunnat få plats inom tre månader.

Minskade barngrupper
Stadens mål är att under perioden 2003-2006 minska barngruppernas storlek inom förskoleverksamheten med genomsnitt två barn per grupp med bibehållen personal. Nämnden har hittills minskat barngruppernas storlek i genomsnitt med 0,9 barn per grupp jämfört med verksamhetsberättelsen för år 2003. Småbarnsgrupperna redovisar i genomsitt 13,7 barn per grupp vilket uppfyller stadens mål på 14 barn i förskoleplanen. Grupper med äldre barn redovisar en genomsnittlig storlek på 17 barn vilket är 1 barn färre än stadens mål.

Minskat behov av ekonomiskt bistånd
Stadens mål är att antalet bidragstagare ska halveras från 1999 års nivå fram till utgången av år 2006. Nämnden har från år 1999 minskat antalet personer med ekonomiskt bistånd med 31,2 procentenheter. Således har inte målet att halvera antalet personer med ekonomiskt bistånd uppnåtts.

Domar
I tre domar om ekonomiskt bistånd har kammarrätten/länsrätten gått emot nämndens beslut. Samtliga dessa domar är verkställda. Inom de övriga verksamheterna har inga domar gått emot nämndens beslut.

3 Nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten

I detta avsnitt inriktas granskningen på att bedöma om nämnden har fungerande system för styrning, uppföljning och kontroll av ekonomi, verksamhet och kvalitet.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att Norrmalms stadsdelsnämnds styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten är tillräcklig.

3.1 Styrning och uppföljning av ekonomi och verksamhet

Tertialrapporter - nämndens årsprognoser 2005

Under året har nämnden lämnat följande prognoser på beräknat nettoutfall före resultatenheternas fonddisposition (mnkr).

	Anslag 1	Anslag 2	Totalt
Tertialrapport 1	1 085,2	43,5	1 128,7
Tertialrapport 2	1 084,6	46,9	1 131,5
Bokslut 2005	1 072,3	46,0	1 118,3

Sammanställningen visar att prognossäkerheten i nämndens tertialrapporter har varit förhållandevis god under året. Nettokostnaderna i tertialrapporterna avviker med ca 1 % från nettokostnaderna i bokslutet vilket är acceptabelt. Enligt revisionskontoret bör dock resultatenheternas prognoser förbättras.

Särskilda granskningar

Särskoleverksamheten
Revisionskontoret har granskat hur överföringen av ansvaret för placeringar i särskolan från utbildningsnämnden till stadsdelsnämnderna har fungerat.

Enligt revisionskontorets bedömning har överföringen fungerat förhållandevis bra även om många praktiska frågor var olösta när övergången skedde vid årsskiftet 2004/2005. Nämndens särskoleverksamhet finns huvudsakligen inom en grundskola. Särskolans klasser är integrerade i grundskolans lokaler och vissa lärare är gemensamma för båda skolformerna.

Stadens arbete för att trygga personalförsörjningen
Revisionskontoret genomförde år 2003 en granskning av stadens arbete för att trygga personalförsörjningen. Resultatet redovisades i en revisionsrapport (nr 2004:5). Granskningen pekade på behovet av att utveckla ett systematiskt arbete med personal- och kompetensförsörjning främst på lokal nivå samt att förtydliga roller, ansvar och styrning inom personalförsörjningen mellan den centrala och lokala nivån.

Revisionskontoret har under hösten 2005 följt upp granskningen bl a inom Norrmalms stadsdelsnämnd. Granskningen visade att inga åtgärder hade genomförts. Orsaken till detta var att kommunstyrelsen ännu inte hade verkställt uppdraget från år 2003 att förtydliga det samlade ansvaret för stadens personalförsörjningsstrategier.

Efter granskningen har kommunfullmäktige 2006-01-23 förtydligat kommunstyrelsens samlade ansvar för kompetensförsörjning. Beslutet innebär att ett samlat grepp kommer att tas om stadens personal- och kompetensförsörjning. Det centrala och lokala ansvaret har preciserats vad gäller analyser, prognoser, handlingsplaner och strategier för kompetensförsörjning.

Kommunstyrelsen har genom kommunfullmäktiges beslut om kompetensförsörjning beaktat de synpunkter som framfördes i revisionsrapporten. Det är dock angeläget att ett systematiskt arbete nu kommer till stånd, där centrala och lokala nivån samverkar kring den långsiktiga personalförsörjningen.

Nämndens verksamhetsberättelse 2005

Nämndens verksamhetsberättelse för år 2005 har en bra struktur, ger god information om måluppfyllelse, ekonomi och verksamhet samt följer kommuncentrala anvisningar.

Nämndens verksamhetsplan 2006

Revisionskontorets granskning av verksamhetsplanen för år 2006 visar att nämnden i huvudsak fastställt verksamhetsspecifika mål som är konkreta och uppföljningsbara och bidrar till att uppnå kommunfullmäktiges mål. Nämnden redovisar på ett bra sätt i verksamhetsplanen också hur målen ska följas upp.

3.2 Verksamhetens kvalitet

Enligt revisionskontorets bedömning följer nämnden på ett bra sätt verksamhetens kvalitet i verksamhetsberättelsen.

Nämnden har under året fått sammanlagt 204 klagomål och även positiva synpunkter på verksamheten. Inom barn- och ungdomsverksamheten har klagomålen handlat bl a om bemötande och lokaler. Vård- och omsorgsenheternas klagomål och synpunkter har berört städning, bemötande, bristande kontinuitet i vården. Klagomålen och synpunkterna för stadsmiljön har rört vinterväg- och barmarksrenhållning samt återvinningsstationer. Åtgärder vidtas då det är aktuellt och det sker alltid en återkoppling till den som framfört klagomål.

Stadens brukarundersökningar till föräldrar i förskolan och till föräldrar och elever i grundskolan visar bl a att förhållandevis stor andel av svaranden rekommenderar verksamheten till andra. Andelen elever i årskurs 9 med behörighet till gymnasiestudier har under de senaste åren legat på 96 %.

Stadens kvalitetsuppföljning inom stadsdelen

Stadens förskoleinspektörer har besökt en förskola inom stadsdelsnämnden. Inspektörsrapporten redovisar i överlag positiva omdömen över förskolans verksamhet.

Statlig tillsyn och uppföljning

Länsstyrelsen har gjort tillsynsbesök vid två äldreboenden. Av en av tillsynsrapporterna framgår att det granskade äldreboendet har organisation och arbetssätt som ger förutsättningar att säkerställa varje enskild boendes behov av kost och nutrition. Av den andra rapporten framgår brister avseende de äldres säkerhet och trygghet, aktiviteter samt ledningsstödet till personalen. Nämnden har lämnat ett yttrande till länsstyrelsen avseende vidtagna åtgärder.

Särskilda granskningar

Brukarinflytande inom äldreomsorgen
Revisionskontoret har gått igenom hur nämnden arbetar med brukarinflytande inom äldreomsorgen.

Enligt revisionskontorets bedömning ges vårdtagare inom stadsdelsnämndens verksamheter möjlighet till inflytande. Genomgången visar att pensionärsorganisationens representanter har en aktiv roll på olika organisatoriska nivåer att utöva brukarinflytande. Vidare finns det rutiner och system för att informera nämnden om brukarundersökningar och inkomna klagomål. Nämnden har inte gjort egna brukarundersökningar på den övergripande verksamhetsnivån utan stort ansvar ligger på enheterna för att de verkligen gör underökningarna.

3.3 Intern kontroll

Revisionskontoret bedömer att nämndens arbete avseende internkontroll ej är helt tillräckligt. Bedömningen baseras bl a på att nämndens system för internkontroll behöver utvecklas. Det är viktigt att systemet fastställer ansvaret och organisationen för den löpande interna kontrollen ute i verksamheterna.

Enligt revisionskontoret bör nämnden framöver inrikta den årliga internkontrollplanen till att granska att enheterna själva gör systematiska kontroller av att de följer de lagar, regler och föreskrifter som verksamheten styrs av. Detta bekräftas också av de granskningar som revisionskontoret har gjort avseende den interna kontrollen på enheterna.

Granskningarna i årets internkontrollplan har i stort genomförts och vissa åtgärder har vidtagits för att avhjälpa brister.

4 Nämndens delårsbokslut, bokslut och räkenskaper

Under året har nämndens delårsbokslut granskats och bedömts vara rättvisande. I detta avsnitt inriktas granskningen på att bedöma om nämndens bokslut är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed och gällande kommuncentrala regler och anvisningar.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att Norrmalms stadsdelsnämnds bokslut och räkenskaper för år 2005 är rättvisande.

Revisionskontoret bedömer dock att kvaliteten i bokslutshandlingarna måste förbättras. Bokslutsmaterialet har inte kunnat lämnas över till revisionskontoret i uppgjord tid. Materialet har dessutom haft brister. Flera av balanskontona i årets bokslut är inte avstämda och har smärre differenser. Dessutom förekommer felaktiga klassificeringar på vissa balanskonton. Enligt revisionskontoret

bör nämnden vidta åtgärder så att kvaliteten i redovisning och bokslut förbättras inför kommande år.

5 Övriga revisionsrapporter

Nämnden har 2005-05-19 yttrat sig över Årsrapport 2004. Revisionens uppföljning av nämndens åtgärder med anledning av årsrapporten redovisas under respektive avsnitt ovan.

Revisionskontorets rapporter 1/2005 och 2/2005 avseende granskning av tertialrapporter med delårsbokslut för stadens nämnder och styrelser har överlämnats till kommunstyrelsen för yttrande och till nämnderna för kännedom. Granskningen av Norrmalms stadsdelsnämnds tertialrapporter med delårsbokslut har inte föranlett någon skrivelse till nämnden under året.

Följande projektrapporter där nämnden ingått i granskningen har upprättats under revisionsåret 2005.

Skolornas arbete för att motverka mobbning och andra former av kränkande behandling – sammanfattande bedömningar och slutsatser
(Rapport nr 12 november 2005)

Revisionskontoret har under ett antal år granskat arbetet mot mobbning och annan kränkande behandling vid tretton grundskolor inom stadsdelsnämnderna Farsta, Liljeholmen, Maria-Gamla stan, Norrmalm och Rinkeby samt vid tre gymnasieskolor inom utbildningsnämnden. Den fjärde rapporten (nr 2005:12) innehåller sammanfattande bedömningar och slutsatser vad gäller skolornas arbete för att motverka kränkningar, stadens styrning och uppföljning av detta arbete samt behovet av en för staden övergripande policy.

Granskningen visar att de flesta elever känner sig trygga i skolan men några känner sig ofta otrygga, utanför och mobbade. De granskade skolorna anstränger sig för att arbeta strukturerat och målmedvetet men det finns också förbättringsområden.

Enligt revisionskontoret behövs en stadsövergripande policy med grundläggande principer, tydliga ställningstaganden och konkret vägledning för skolornas arbete. En sådan policy kan med fördel inarbetas i skolplanen. Det behövs även tydliga riktlinjer för dokumentation och förvaring av handlingar i samband med fall av mobbning och andra kränkningar. Ny lagstiftning ökar kraven på det förebyggande arbetet och skärper stadens skadeståndsansvar. Erfarenheter från forskning och beprövad verksamhet måste ligga till grund för stadens rekommendationer om arbetsmetoder.

Nämnden har yttrat sig över rapporten 2006-02-16. Av yttrandet framgår att nämnden anser att resultatet av enkätundersökningen i årets granskning är ett vik-

tigt underlag för stadsdelsnämnderna och skolornas fortsatta arbete mot mobbning och kränkande behandling

Familjevården i Stockholm - en uppföljning
(Rapport nr 14 november 2005)

Revisionskontoret har följt upp granskningen av stadens arbete med barn och ungdomar i familjevård (rapport nr 2003:12). Årets granskning har omfattat stadsdelsnämnderna Bromma, Maria-Gamla stan, Norrmalm och Skärholmen samt socialtjänstnämnden.

Socialtjänstnämnden har påbörjat insatser för att rekrytera nya familjehem. De revideringar som gjorts i stadens riktlinjer och anpassningar i Paraplysystemet skapar förutsättningar för en mer enhetlig handläggning och dokumentation inom staden. Granskningen visar dock att riktlinjerna inte alltid är tillräckligt kända av de handläggare som ska tillämpa dem och att de tolkas olika och ifrågasätts ibland. Riktlinjerna bör i vissa avseenden ytterligare förtydligas och status klargöras. Det finns fortfarande brister i dokumentationen och handläggningen. Stadsdelsnämnderna måste arbeta med den interna kontrollen för en bättre styrning och uppföljning av verksamheten. Reglementet för kommunstyrelsen och socialtjänstnämnden behöver ses över för tydligare styrning och uppföljning av verksamheten.

Nämnden har yttrat sig över rapporten 2006-02-16. Av yttrandet framgår att nämnden delar de synpunkter och påpekanden som redovisas i rapporten och kommer att vidta åtgärder för att utveckla verksamheten.

Rättssäkerhet för personer med funktionshinder inom tre stadsdelsnämnder i Stockholm - Genomförande och dokumentation av insatsen kontaktperson och daglig verksamhet enligt LSS
(Rapport nr 15 december 2005)

Revisionskontoret har granskat genomförande och dokumentation av insatserna kontaktperson och daglig verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS inom stadsdelsnämnderna Hägersten, Norrmalm och Skärholmen. Eftersom alla beslut om kontaktperson inte var verkställda och det fanns brister i dokumentationen har rättssäkerheten för den enskilde inte varit tillgodosedd i alla granskade ärenden enligt revisionskontorets bedömning.

Alla tre granskade stadsdelsnämnder behöver utveckla sina system för uppföljning av hur beslutade insatser genomförs. Det finns rutiner för kontroll av ärendehandläggningen men kontrollerna bör även omfatta utförardokumentationen. Utförardokumentationen är ett angeläget utvecklingsområde inom alla tre stadsdelsnämnder och i staden. Nämnderna bör ha ändamålsenliga och aktuella stadsövergripande riktlinjer som stöd i sin verksamhet.

Nämnden har fått rapporten för yttrande senast 2006-04-28.

Stadens arbete med elever i behov av särskilt stöd inom grundskola – en uppföljning av tidigare granskning
(Rapport nr 1 januari 2006)

Revisionskontoret har följt upp granskningen av stadens arbete med elever i behov av särskilt stöd inom grundskolan inom samtliga stadsdelsnämnder (rapport nr 2003:5). Uppföljningen visar bland annat att skolenheterna har utvecklat och förbättrat arbetet med att upprätta och följa upp fastställda åtgärdsprogram. Revisionskontoret tillmäter kompetensfondens utbildningsaktiviteter stor betydelse för att öka samverkan mellan såväl Stockholms stad och landstinget som stadsdelsnämndernas olika verksamhetsområden.

Eftersom flera stadsdelsnämnder fortfarande saknar en nära dialog med skolenheterna om bland annat arbetssätt och metoder för denna verksamhet rekommenderar revisionskontoret att dessa stadsdelsnämnder intensifierar arbetet med att finna former för en sådan dialog.

Nämnden har fått rapporten för yttrande senast 2006-05-12.

Styckevis och delt - Om vården och omsorgen till multisjuka äldre som bor kvar i det egna hemmet
(Rapport nr 4 januari 2006)

Granskningen har bedrivits som ett gemensamt projekt mellan revisionen i Stockholms läns landsting, Stockholms stad och två andra kommuner samt Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum som har genomfört granskningen. Enskede-Årsta stadsdelsnämnd har ingått i granskningen. Rapporten bygger på fallstudier av multisjuka äldre som bor kvar i det egna hemmet.

Revisionskontoret konstaterar att vården och omsorgen till multisjuka äldre som bor kvar i det egna hemmet fungerar i många avseenden dåligt trots kunskap om problemen. Bilden från tidigare revisionsrapport Tänk om någon såg helheten (nr 1999:9) kvarstår. Det finns en bristande överensstämmelse mellan de politiskt formulerade målen och den verklighet som många äldre, anhöriga och personal befinner sig i. Revisionskontoret anser att multisjuka äldres sammansatta behov inte kan mötas med generella lösningar. Det behövs flexibla särlösningar som tillgodoser de äldres behov av kontinuerlig och flerprofessionell vård och omsorg. Det behövs ett konkret förändringsarbete på alla nivåer och inte minst på den politiska nivån.

Nämnden har fått rapporten för yttrande senast 2006-05-15.

Rutinerna för debitering av avgifter och uppsägning av plats inom barnomsorgen
(Rapport nr 8, 2006)

Revisionskontoret har granskat rutinerna för avgiftsdebitering och uppsägning av plats inom barnomsorgen vid stadsdelsnämnderna Farsta, Kungsholmen, Norrmalm, Rinkeby och Älvsjö.

Revisionskontoret konstaterar att handläggningsrutinerna för debitering av avgifter vid nyplacering av barn fungerar i huvudsak. Rutinerna för att regelbundet ompröva avgiften bör dock utvecklas. Rutinerna för uppsägning av plats på grund av obetalda avgifter fungerar inte på ett rättssäkert sätt. För att avhjälpa bristerna behöver kommunfullmäktiges barnomsorgstaxa med tillämpningsföreskrifter kompletteras med för staden gemensamma riktlinjer. Stadsdelsnämndernas delegationsordningar behöver också ses över och nämndernas interna kontroll utvecklas. Revisionskontoret anser vidare att barnomsorgstaxan bör förtydligas vad gäller avgiften för fyra- och femåringar samt för barn med behov av särskilt stöd.

Nämnden har fått rapporten för yttrande senast 2006-05-31. Rapporten sammanfattas även i kommunstyrelsens årsrapport som kommunstyrelsen ska yttra sig över senast 2006-06-15.

Hemtjänst för äldre – kvalitet och rättssäkerhet för den enskilde
(Rapport nr 10 mars 2006)

Revisionskontoret har granskat och bedömt om stadsdelsnämnderna kan säkerställa rättssäkerheten för den enskilde, dvs om den enskilde får det bistånd som hon/han har rätt till enligt biståndsbeslutet. Granskningen har genomförts inom stadsdelsnämnderna Hägersten, Norrmalm och Skärholmen. Revisionskontoret kan konstatera att de brister och problem som framkommit vid granskningen är generella och gäller i större eller mindre utsträckning alla stadsdelsnämnder.

Granskningen visar att stadsdelsnämnderna inte har en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll över hemtjänstverksamheten, vilket kan få negativa konsekvenser för kvaliteten i verksamheten. Det finns även allvarliga brister i dokumentationen av genomförandet av beviljade insatser. Detta är oacceptabelt med tanke på den enskildes rättssäkerhet. Stadens riktlinjer och anvisningar reglerar ärendehanteringen men stadsdelsnämnderna har inte anpassat sina arbetsformer och rutiner. Detta innebär att stadsdelsnämnderna inte kan säkerställa att ärendehanteringen sker på ett för den enskilde rättssäkert sätt.

Granskningen visar att beställarens/biståndshandläggarens ansvar behöver förtydligas vad gäller uppföljning och dokumentation av att utföraren genomför beviljad insats i enlighet med beställningen (innehåll, omfattning och kvalitet). För att uppnå kvalitet såväl i biståndshandläggningen som i genomförandet av hemtjänstinsatser är det nödvändigt att det finns strukturerade samarbetsformer mellan biståndsbedömare och utförare.

Nämnden har fått rapporten för yttrande senast 2006-05-31. Rapporten sammanfattas även i kommunstyrelsens årsrapport som kommunstyrelsen ska yttra sig över senast 2006-06-15.

En förteckning över samtliga projektrapporter under perioden april 2005 – mars 2006 redovisas i *bilaga 2*. Rapporterna finns även på revisionens hemsida **www.revision.stockholm.se**

Maria Lövgren
Enhetschef

Riitta Suojanen
Revisor

Bilaga 1

Revisionens generella kriterier för granskning och bedömning

Revisionen genomförs i enlighet med kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt i enlighet med stadens revisionsreglemente och god revisionssed i kommunal verksamhet. Revisionens inriktning och omfattning fastställs av de förtroendevalda revisorerna i den årliga revisionsplanen.

Följande bedömningsskala gäller för avsnitten "Nämndens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat" och "Nämndens styrning uppföljning och kontroll av verksamheten"

Bedömningsskala:

Tillfredsställande/Tillräckligt	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda
Ej helt tillfredsställande/Ej helt tillräckligt	Brister finns som måste åtgärdas
Oacceptabelt	Väsentliga brister finns som måste åtgärdas omgående

En särskild bedömningsskala (omdömen) gäller för avsnittet Nämndens bokslut och räkenskaper. Se sista raden i denna bilaga.

Nämndens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat

Huvudkriterium

Nämnden har uppfyllt kommunfullmäktiges mål och direktiv och nämndens verksamhet har bedrivits inom ramen för tilldelade anslag samt i den omfattning och med den inriktning och kvalitet som fastställts i nämndens budget/verksamhetsplan för år 2005

Delkriterier

- Nämndens budgetutfall ligger inom tilldelat/tilldelade anslag.
- Nämnden har vidtagit besparingsåtgärder vid behov.
- Nämnden har uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet.
- Nämnden har uppfyllt sina generella åtaganden.
- Nämnden har uppfyllt kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål och prioriterade inriktningar.
- Nämnden har fullgjort av kommunfullmäktige lämnade uppdrag.

Nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten

Huvudkriterium

Nämndens system för styrning, uppföljning och kontroll bygger på en helhetssyn på den kommunala verksamheten och säkerställer en ändamålsenlig styrning, ett effektivt resursutnyttjande och en tillräcklig säkerhet inom nämndens organisation och verksamhet.

Delkriterier

- Nämnden har ett fungerande system för styrning och uppföljning av ekonomi, verksamhet och kvalitet.
- Nämnden har fastställt verksamhetsspecifika inriktningsmål, generella åtaganden och kvalitetsgarantier i överensstämmelse med kommunfullmäktiges beslut.
- Nämndens förvaltningsorganisation har en tydlig och ändamålsenlig fördelning av ansvar och befogenheter.
- Nämnden följer kontinuerligt och i ett sammanhang upp ekonomi, verksamhet och kvalitet. Nämnden analyserar och kommenterar väsentliga avvikelser och beslutar om åtgärder vid behov.
- Nämndens plan- och uppföljningsdokument ger en god bild av ekonomi, verksamhet och kvalitet samt följer kommuncentrala direktiv och anvisningar.
- Nämnden har ett aktuellt system för intern kontroll som säkerställer en effektiv förvaltning och förebygger allvarliga fel och skador.
- Nämnden fastställer årligen en internkontrollplan utifrån en dokumenterad väsentlighets och riskanalys. Internkontrollplanen skall vara tydligt kopplad till väsentlighets och riskanalysen.
- Nämnden genomför internkontrollplanen och vidtar åtgärder i de fall det finns brister i den interna kontrollen.
- Nämndens verksamhet följer gällande lagar, avtal, föreskrifter och beslut.

Nämndens delårsbokslut, bokslut och räkenskaper

Huvudkriterium

Nämndens bokslut är rättvisande. Nämndens räkenskaper är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed och kommuncentrala regler och anvisningar.

Bedömningsskala/Omdömen: Rättvisande, Ej helt rättvisande eller Ej rättvisande

---

Bilaga 2

Revisionsrapporter under perioden april 2005 – mars 2006

2005:09 Samverkan i vården av tyngre missbrukare

2005:10 Granskning av stadens säkerhetsarbete – Internt skydd

2005:11 Granskning av upphandlingsverksamheten inom Stockholms Näringslivskontor AB och Stockholms Visitors Board AB

2005:12 Skolornas arbete för att motverka mobbning och andra former av kränkande behandling

2005:13 Informationsverksamheten inom stadsbyggnadsnämnden

2005:14 Familjevården i Stockholm – en uppföljning

2005:15 Rättssäkerhet för personer med funktionshinder inom tre stadsdelsnämnder i Stockholm

2005:16 Insatser för att öka tillgängligheten i kollektivtrafiken

2006:01 Stadens arbete med elever i behov av särskilt stöd inom grundskolan – en uppföljning av tidigare granskning

2006:02 Målet 20 000 nya bostäder. Hur arbetar staden? Tillgodoses kommunal service?

2006:03 Underhåll av idrottsanläggningar samt idrottsföreningarnas syn på medverkan och inflytande

2006:04 Styckevis och delt – Om vården och omsorgen till multisjuka äldre som bor kvar i det egna hemmet

2006:05 Kommunstyrelsens uppsiktsplikt Stockholms stad

2006:06 Stadsdelsnämndernas arbete för att minska sjukfrånvaron

2006:07 Hammarby Sjöstad – en granskning av styrning, kontroll och uppföljning av Stockholms stads investeringar

2006:08 Rutinerna för debitering av avgifter och uppsägning av plats inom barnomsorgen

2006:09 Stadsdelsnämndernas insatser för arbetslösa

2006:10 Hemtjänst för äldre – kvalitet och rättssäkerhet för den enskilde